

המופתיות בנבואות הגאולה – פשט או חשל?

ספר ויקרא פרק כו

(ג) אִם בַּחֲקֹתַי תֵּלְכוּ וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם:

(ד) וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם וְנָתַנָּה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיֹו:

רש"י על ויקרא פרק כו פסוק ד

בעתם: בשנה שאין לך בני אדם ללאת כגון כלילי שנתות:

ועץ השדה: הן חילני סרק ועתידין לעשות פירות:

- ומי לחשו לרש"י שמדובר בגשמים בעיתוי ניסי דלע"ל ולא פירש כפשוטו?

כדפירש החזקוני על ויקרא פרק כו פסוק ד

(ד) גשמיכם בעתם - אבל בשלא בעתם הם מרקיבים את התבואה.

ומדוע לא פירש 'עץ השדה' כפשוטו שיהיה שפע רב ביבול עצי-הפרי כפשוטו?

שהרי הביטוי 'עץ השדה' איננו מוגבל לעצי סרק

[כי האדם עץ השדה - מדובר דווקא ב'עץ מאכל']

איבעית אימא: קרא

ממה שנאמר תומ"י לאחריו 'ונתנה הארץ יבולה' הרי גם עץ פרי אמור [כלול ב'יבולה']

[ומובן מזה שהגשמים באו בעונתם 'יורה ומלקוש']

על כרחך מדובר בעיתוי ניסי: 'גשמיכם' המיוחסים אליכם ומתייחסים לנוחיותכם:

איבעית אימא: סברא

מאחר ומדובר על 'בחוקותי תלכו' כלל ישראל ולא 'קהילה דתית' כל שהיא [כלי יקר]

[ע"ד ההבטחה לשומרי שמיטה: וציווית את ברכתי.... כאשר כלל ישראל ישמרו שמיטה!]

ע"כ הכוונה לייעודים ניסיים דלעתיד,

שהרי 'נתינת פירות' טבעית ישנה גם כאשר 'לא תשמעו לי' חלילה...

האמנם תסתדר גישת רש"י עם גישתו של הרמב"ם?

רמב"ם יד החזקה - הלכות מלכים פרק יב

(א) אל יעלה על הלב שבימות המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם או יהיה

שם חידוש במעשה בראשית אלא עולם כמנהגו נוהג.

וזה שנאמר בישעיה וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבע?

ספר ישעיה פרק יא

וַיֵּצֵא חֶטֶר מִגִּזְעַי יִשְׂרָאֵל וְנִצְרַר מִשְׁרָשָׁיו יִפְרֶה: (ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְדֹוּד רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה

וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאָת יְדֹוּד: ... (ו) וְגַר זֶאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנִמְר עִם גְּדִי יִרְבֵּץ וְעֵגֶל וּכְפִיר וּמְרִיא

יִחָדּוּ וְנִעַר קִטְזָן נִהַג בָּם: ... (ט) לֹא יִרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הָר קִדְשֵׁי כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ דַּעַת אֵת

יְדֹוּד פְּמִים לַיָּם מְכַסִּים

האמנם יגורו יחדיו בגן החיות או בין חייתו אדם?

[קובע הרמב"ם שזה:]

... **משל וחידה!** ענין הדבר שיהיו ישראל יושבין לבטח עם רשעי עכו"ם המשולים כזאב ונמר... **וכן כל כיוצא באלו הדברים בענין המשיח הם משלים** ובימות המלך המשיח יודע לכל לאי זה דבר היה משל ומה ענין רמזו בהן.

השגת הראב"ד

אל יעלה על הלב שבימות המשיח כו' עד משלים א"א:
והלא בתורה: **והשבתי חיה רעה מן הארץ**

ה'כסף משנה' מנסה להגן על הרמב"ם:

"ואין זו הסגה, כמו ששאר הכתובים הם משל, גם זה משל על אומה רעה... אבל [התלבט שהרי נאמר בפשוטו של מקרא: 'והשבתי ולא בפיוט נבואי'] מה שראוי שנאמין בזה שהדברים הם גם כפשוטם **בארץ ישראל כדכתיב "לא ירעו ולא יאחזו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ" ה-ארץ ה-ידועה וכן "והשבתי חיה רעה מן הארץ.**

אבל בשאר ארצות, עולם כמנהגו נוהג והכתובים הם משל, שכן כתוב "לא יאחזו גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה" – ובארץ ישראל יתקיים הפסוק והמשל!

הוא מבחין בין 'נס מקומי' במקום קדוש לבין 'שינוי חק טבע גלובאלי'

[שהרי גם עתה 'עשרה ניסים נעשו בביהמ"ק וע"י הנביאים]

היש מקור להבחנה זו?

הבחינו בהבדלי הלשון בין שני המקורות:

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף קיב/ב

אמר רב חייא בר אשי אמר רב: עתידין כל אילני סרק שבארץ ישראל שיטענו פירות שנאמר כי עץ נשא פרו תאנה וגפן נתנו חילם.

רש"י כתובות דף קיב/ב

כי עץ נשא פרו – מדכתיב תאנה וגפן נתנו חילם הרי עץ פרי אמור מה תלמוד לומר כי עץ נשא פרו אף אילני סרק יאחו פרו:

[כשיטת הרמב"ם – 'נס מקומי' לא נקרא 'חידוש']

ספרא פרשת בחוקותי פרק א
(ה) מנין שהעץ עתיד להיות נאכל תלמוד לומר עץ פרי. אם ללמד
שהוא עושה פרי. והלא כבר נאמר עושה פרי. אם כן למה נאמר
עץ פרי אלא מה פרי נאכל אף העץ נאכל:

(ו) ומנין שאף אילני סרק [לאו דווקא בארץ ישראל] עתידים להיות
עושים פירות תלמוד לומר ועץ השדה יתן פריו:

[כשיטת הראב"ד – שכן יהיו מופתים בעידן הגאולה בכל העולם]

אבל מלשון הרמב"ם משמע שלא ייבטל [שום] דבר ממנהגו של עולם
והלא גם 'שינוי נסי' בארץ ישראל נקרא 'חידוש במעשה בראשית'!!!

האמנם יחלוק הרמב"ם על גמרא מפורשת ועל ה'ספרא'?

פיטת 'עבודת הקודש'

החיד"א מבאר: שהצמחת פירות בעצי סרק / או צמחונתן של חיות הטרף – איננה
'חידוש במעשה בראשית'! – [אלא 'חזרה למנהגו המקורי' של העולם] כי כבר היה
לעולמים קודם חטא עץ הדעת...

הרבי: הרמב"ם שולל לא רק 'חידוש במעשה בראשית' אלא גם 'שינוי מנהגו של
עולם' [הנוהג במשך אלפי שנים] האין זה 'שינוי'?

אלא מבאר הרבי את כל המובאות הסותרות:

1. האמנם לרמב"ם לא ישתנה דבר ממנהגו של עולם – ומה עם 'תחיית המתים'?
[לפי הגורסים שעולם התחיה הוא 'עולם הבא' הסופי (הרמב"ן) ניחא! כי אין זה
חלק מתקופת 'משיח' – אבל לדעת הרמב"ם שתחה"מ עדיין בימות המשיח - קשיא!]

ושמא ישנן שתי תקופות בימות המשיח?

הראשונה: טבעית – השניה: ניסית!

אלא יש להבדיל

בין פעולות המיוחסות ל'מלך המשיח' עצמו

ובין פעולות של הקב"ה?

[ראה דיוק בל' הרמב"ם: 'אל יעלה על דעתך שהמלך המשיח וכו']
[וכ"ש שלהרמב"ם לא תיתכן הופעת המשיח עצמו – שתהיה 'מן המתים']

• הפסוקים בישעיהו: 'וגר זאב עם כבש' הם בהמשך ל'ויצא חוטר מגזע ישי'
[משיח] על כרחך אינם אלא 'משל וחידה'.

• בפסוקים בפרשת בחוקותי: לא מוזכר כל קשר למשיח - לכן יסכים גם
הרמב"ם שאי"ז מופרך שהקב"ה יעשה ניסים גדולים [בלי קשר למשיח!]

בברכות:

עצי סרק שבארץ ישראל [תקופה ראשונה טבעית – נס מקומי איננו שינוי]

בתו"כ:

אילני סרק בכלל [תקופה שניה ניסית – אך לא חלק מפעולות המשיח] – מוסכם גם על הרמב"ם!

נמצא שרש"י שפירשם כיעודים ניסיים – איננו חולק על הרמב"ם
כי אין זה קשור למלך המשיח

2. מהו העיקרון – לדעת הרבי – להנחה ש'משיח' עצמו איננו עושה אותות ומופתים?

[עניינו להביא 'שלימות ההלכה' דווקא בעולם טבעי [תחתונים] וזה מבחנו!

3. בסיס ההנחה שתהיינה 'שתי תקופות' והשניה תהא 'ניסית'? מהו ההכרח לכך?

[אחר חזרת שלימות התורה ושלימות עבודת בני ישראל – כתוצאה מפעולות המשיח
יהפכו להיות בבחינת 'זכו' – דבר שיגרום ענין נוסף: שהקב"ה יראה נפלאות
לחביבותן של ישראל]

4. האם זה תלוי ב'זכו' [על ענני שמיא] ולא זכו' [עני ורוכב על החמור]? ?

אולי בזה תלוי הויכוח אם משיח יכול לבוא 'מן מתיא' או לא?

5. בעומק יותר: גם במצב של 'זכו' משיח לא עושה מופתים – תלוי למי מיוחסים המופתים?

6. על פי הנ"ל נוכל נתווך הסתירה: מי הוא שיבנה את בית המקדש?

עפ"י ההלכה 'משיח יבנה' [ועשו לי מקדש]
אחר שיבנה בית המקדש הגשמי
הקב"ה יוריד מן שמיא את בית המקדש של מעלה

... "ונירש עובה וברכה לשני ימות המשיח" ...